

7. januar 2021

Fugleinfluenza i Danmark

Frank Øland frha@lf.dk 20 123 789
 Finn Christensen fch@lf.dk
 Lars-Bo Jacobsen lbja@lf.dk

Danmark har registreret 3 tilfælde af højpatogen fugleinfluenza. Seneste tilfælde den 1. jan. 2021. Udbruddet har konsekvenser for eksporten til enkelte tredjelande. I notatet ses på fjerkræsektorens økonomiske betydning¹.

- *Med udbrud af højpatogen fugleinfluenza (H5N8) i danske tambesætninger lukker eksporten til en række lande udenfor EU. Det første udbrud denne gang blev registreret den 16. nov. 2020.*
- *Udbruddet er anderledes denne gang og kan ikke helt sammenlignes med 2016-17. Det rammer hårdere samlet set pga. corona, hvor der generelt har været en ekstra og ganske stor lageropbygning af alle kødtyper. Det vil presse markedet i ganske lang tid både på pris og mængder. Produktionen af kød er ikke faldet globalt og i EU, men det vurderes, at forbruget er faldet som følge af nedlukningen af foodservice-segmentet i længere tid.*
- *Ved udbruddet denne gang har flere lande en aftale med regionalisering, hvilket isoleret set ser ud til at mindske det økonomiske tab på eksporten en smule ift. i 2016-17. Tredjelande uden regionalisering står for 7,7 pct. af eksporten i 2019 og understøtter ca. 170 arbejdspladser.*

Fjerkræerhvervets samfundsøkonomiske betydning

De danske fjerkræproducenters produktion af æg og slagtekyllinger skaber arbejdspladser i primærerhvervet, i ægpackerierne og på slagterierne. Men erhvervet skaber også arbejdspladser i afledte erhverv, der leverer varer og serviceydelser til primærproducenterne og slagterierne. Dermed breder fjerkræerhvervets aktivitet sig til hele den danske økonomi.

Fjerkræerhvervets samfundsøkonomiske fodaftryk

	Beskæftigelse, antal personer				Bruttofaktorindkomst, mio. kr.			
	2016	2017*	2018*	2019*	2016	2017*	2018*	2019*
Landbrug og gartneri	692	669	699	754	1.122	1.094	1.223	1.288
Slagterier	1.175	1.217	1.333	1.383	1.535	1.343	2.172	1.625
Øvrig Fødevarerindustri	189	190	196	216	158	158	130	136
Engrosvirksomheder	321	318	316	318	273	270	270	274
Forsynings- og servicevirksomheder	810	812	832	843	509	522	545	559
I alt	3.187	3.205	3.377	3.514	3.597	3.387	4.340	3.882
Heraf eksportdrevet	1.960	2.116	1.881	2.095	1.973	2.012	2.156	2.190

* Foreløbige tal. 2016 er baseret på endeligt nationalregnskab, mens 2017-19 er baseret på foreløbige opgørelser. Disse vil ændre sig noget i takt med, at Danmarks Statistik færdiggør de endelige nationalregnskaber.

Kilde: Egne beregninger pba. Landbrug & Fødevarer input-output model, se mere <[her](#)>

¹ Danske kommercielle besætninger har tre gange indenfor 15 år været ramt af højpatogen fugleinfluenza. Første gang var 15. mar. 2006, igen den 21. nov. 2016 og nu senest fra den 16. nov. 2020.

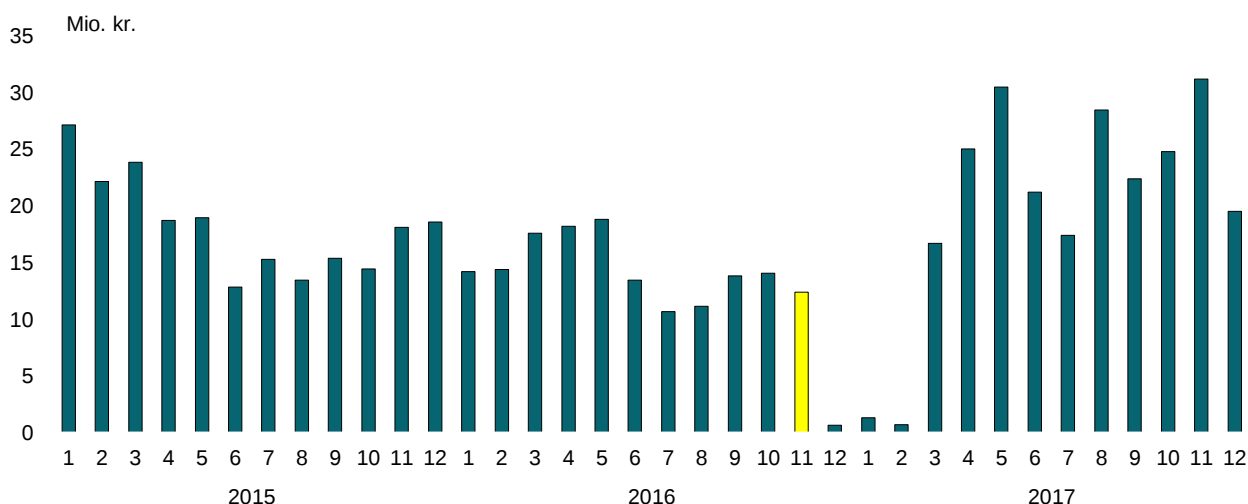
Med udgangspunkt i Landbrug & Fødevarers input-output model beregnes fjerkræerhvervets betydning for danske økonomi. Ifølge disse beregninger understøttede fjerkræerhvervet 3.500 arbejdspladser hvoraf 60 pct., svarende til knap 2.100 jobs, er direkte relateret til eksporten i 2019. I den samlede værdikæde for fjerkræproduktion blev der skabt en bruttofaktorindkomst (BNP-bidrag) på knap 3,9 mia. kr. i samme periode.

Fjerkræerhvervets eksport

Mere end halvdelen af fjerkræerhvervets produktion eksporteres. Eksporten har været stigende de seneste år og nåede op på 3,8 mia. kr. i 2019.

Den samlede eksport til lande uden for EU28 udgjorde 745 mio. kr. i 2019, hvoraf eksporten af fjerkræ var på 568 mio. kr. og æg 177 mio. kr. Da eksporten af fjerkræ og æg lukkede ned i 2016, var det primært de fem lande Sydkorea, Sydafrika, Malaysia, Filippinerne og Singapore hvortil eksporten gik nævneværdigt ned, hvilket fremgår af grafen nedenfor.

Eksporten af fjerkræ til 5 udvalgte lande (pr. 21. nov. 2016)

Anm.: Sydkorea, Sydafrika, Malaysia, Filippinerne og Singapore
Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. Danmarks Statistik

Nedlukningen i 2016 gav et drastisk eksportfald allerede måneden efter det første registrerede tilfælde i en dansk besætning. I flere måneder efter genåbningen i 2018 lå eksporten på et højere niveau i adskillige måneder efter genoplukningen i 2016. Det tyder således på, at der er en vis mulighed for catch-up for noget af den manglende afsætning. Den samlede eksport til disse fem lande var på 331 mio. kr. i 2019 svarende til 8,6 pct. af Danmarks samlede eksport fra fjerkræsektoren og 44 pct. af eksporten ud af EU28.

Fjerkrækød + æg, hele verden (ekskl. levende)

	2005	2006	2007	2015	2016	2017
Mio. kr.						
Fjerkrækød	2.094	1.831	2.072	2.525	2.365	2.494
Æg	154	196	198	384	387	500
Tons						
Fjerkrækød	141.749	128.912	130.343	131.004	130.891	141.573
Æg	10.068	11.669	11.940	15.435	17.150	23.549

Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. Danmarks Statistik

² Ved udbruddet i 2006 var effekten på eksporten knap så tydelig, som i 2016 hvor importforbuddet i en række lande skete prompte, som det også er sket denne gang.

Eksportrestriktioner

Mange vildfugle har sygdommen, men det er først i det tilfælde, at en kommerciel tambesætning smittes, at det vil påvirke eksporten til en række lande. Det er Fødevarestyrelsen, som håndterer fund af fugleinfluenza i henhold til EU-lovgivningen samt OIE's Terrestrial Animal Health Code, som også ligger til grund for certifikatudstedelsen³. Det nuværende udbrud ændrer Danmarks sundhedsmæssige status for aviær influenza i henhold til OIE's standarder for international eksport. Det betyder, at en række tredjelande lukker ned for importen af fjerkræ og æg i en periode på typisk 3 måneder fra hele Danmark eller fra den/de berørte zoner. Eksporten til EU og samhandelsområdet kan fortsætte uhindret. Se appendiks for hvilke varer, der er lukket ned for i det enkelte land med forbud.

Eksport til tredjelande

Faktaboks

Der er særlige krav til eksport af fødevarer til lande, som ikke er med i enten EU eller indgår i det såkaldte *samhandelsområde*, som omfatter en række øvrige europæiske lande (Norge, Island, Liechtenstein og Andorra samt for visse fødevarer også Schweiz, Færøerne og Grønland). For alle øvrige lande, benævnt *tredjelande*, er der en række landespecifikke betingelser, som skal overholdes. Disse betingelser fremgår typisk af et certifikat, som udarbejdes af Fødevarestyrelsen. Det er grundlæggende eksportøren, der selv er ansvarlig for at overholde de betingelser, som kræves af myndighederne i modtagerlandet.

Kilde: Fødevarestyrelsen

Konsekvens af det nuværende udbrud

Det samlede tab er endnu ikke opgjort som følge af 2020-udbruddet af højpatogen fugleinfluenza. Det er fx endnu uvist, hvor mange udbrud der kommer og over hvor lang tid. Det er dog muligt at give et kvalificeret bud på hvilket værdier, der kan være tale om. Københavns Universitet estimerede det samlede tab i hele værdikæden for fjerkræsektoren til 108 mio. kr. som følge af 2016-udbruddet⁴. Det største tab på 93 mio. kr. opstod i slagtekyllingesektoren (primærproducenterne, rugerier og slagterier) primært som følge af prisfald og tabt eksport. Æg-sektoren oplevede et tab på 13,6 mio. kr. som følge af tabt salg og mistet eksport af ikke mindst forældredyr til Asien.

Eksporten er på nuværende tidspunkt direkte berørt på 12 markeder ifølge Fødevarestyrelsen. For 5 lande er der udarbejdet en regionaliseringsaftale, så det alene er eksportproduktion fra Randers Kommune eller Region Midtjylland, der er lukket ned. For de resterende 7 lande er det al eksport fra Danmark, der er helt eller delvist lukket ned som følge af udbruddet. De 12 lande repræsenterer en samlet eksportværdi på 350 mio. kr. i 2019, hvoraf de 5 lande med regionalisering udgør 102 mio. kr. og de øvrige 7 udgør 249 mio. kr. Det bemærkes, at der ikke er meldt restriktioner ud for Malaysia, men det kunne tyde på, at det er et spørgsmål om tid før det sker. I certifikatet er der regionalisering, men det er endnu ikke aftalt hvilke geografiske restriktioner (zone, kommune, region eller hele landet), der er tale om. Eksporten til Malaysia var på 20 mio. kr. i 2019.

Samlet set er det eksport for omtrent 370 mio. kr., der i en vis udstrækning er berørt af nedlukningen. Det er især de to største afsætningsmarkeder Sydkorea og Sydafrika med en samlet eksportværdi på 250 mio. kr. (lidt over 20 mio. kr. pr. måned), hvor tabet vil være størst. Den prompte nedlukning af markedet betyder, at en række containere, der allerede var udsibet, skal afsættes på andre/nye markeder. Baseret på tidligere tilsvarende situationer er det vurderet, at der kan forventes et direkte tab på 50 pct. alene på eksportværdien til de berørte markeder. Situationen forværres af, at en række andre europæiske lande står i samme situation som Danmark, hvilket presser prisen yderligere ned så længe de store afsætningsmarkeder er nedlukket.

³ OIE: World Organisation for animal health's

⁴ Tove Christensen, Sigrid Denver og Henning Otte Hansen (2019): Økonomiske konsekvenser for dansk fjerkræsektor af udbrud af fugleinfluenza i 2016 og 2017.

Tabel: Eksport til de berørte lande, 2019

	Uden regionalisering		Regionalisering	
	Fjerkræ	Æg	Fjerkræ	Æg
	----- mio. kr. -----			
Sydafrika	137,6	2,2		
Sydkorea	106,0	8,5		
Hong Kong			62,8	7,3
Singapore			36,4	1,3
Ghana	2,4			
Ny Caledonien			2,0	
De Forenede Arabiske Emirater	1,3	10,9		
Filippinerne	1,0	11,9		
Rusland	0,6			
Ukraine			0,4	
Japan		0,4		
Mexico				
Samlet	249	34	102	9

Kilde: L&F pba. Danmarks Statistik og Fødevarestyrelsen

Ud over det direkte tab på de varer, som skal afsættes på andre markeder, betyder udbruddet i en række europæiske lande, at udbuddet af især fjerkrækød på det europæiske marked er stort, hvilket allerede har sænket noteringsprisen med 25-30 øre pr. kilo. Nedfrysning af den løbende overproduktion er kun i begrænset omfang muligt, da Europas frostlagre allerede er fyldt op med gris og oksekød som følge af coronanedlukningerne. Desuden er det relativt dyrt at fryse kødet, hvilket skal ses i forhold til en forventet fremtidig merpris, der mindst skal dække omkostninger til nedfrysningen i en periode.

I 2019 var årsproduktion af slagtekyllinger på 166 mio. kg, hvilket betyder, at et prisfald på 25 øre pr. kilo, alt andet lige, koster producenterne cirka 3,5 mio. kr. om måneden. Det estimeres, at øvrige aktører i værdikæden som foderproducenterne og rugerierne kan forvente et tab på op til 20 mio. kr. i en 3 måneders periode med eksportforbud som følge af fugleinfluenza. Tabet afhænger bl.a. af om udbrud og effekterne heraf giver anledning til at tilpasse/reducere udsætningerne af kyllinger.

Eksporten til landene uden regionalisering var 283 mio. kr. i 2019. Hvis der som i 2016 lukkes ned i 3 måneder, vil det koste omkring 95 mio. kr. i tabte eksportindtægter hertil. Eksporten til disse lande understøtter en direkte og indirekte beskæftigelse på cirka 170 personer og en årlig bruttofaktorindkomst på 172 mio. kr. (direkte og indirekte). 3 måneders eksport skaber dermed en bruttofaktorindkomst på godt 40 mio. kr.

Erfaringer fra tidligere udbrud viser, at der kan være en vis catch-up effekt når markederne åbner op igen. Men som følge af den nuværende usikre situation med corona, hvor efterspørgslen fra foodservice har været svækket og der har været en generel stor lageropbygning af kød, er det uvist i hvilket omfang, der vil være en tilsvarende catch-up effekt denne gang. Effekterne på indkomst og beskæftigelse vokser med gentagne udbrud, fordi det vil forlænge bortfaldet af markedsadgang og føre til negative konsekvenser for produktionsniveauet.

Appendiks:

Hvilke lande har indført eksportrestriktioner

Med udbruddet er følgende lande i forskelligt omfang omfattet af et forbud i relation til fjerkræ + æg fra Danmark. En uddybende og mere detaljeret præcisering fremgår af Fødevarestyrelsens hjemmeside:

Land	Varer	Dato
Forenede Arabiske Emirater	Levende fugle og ubehandlede produkter heraf (FVST vurderer, at dette bl.a. omfatter fersk fjerkrækød og ubehandlede æg); daggamle kyllinger og rugeæg.	2020.11.16
Ghana	Daggamle kyllinger; rugeæg; frosset fjerkrækød; fjerkræprodukter (inkl. varmebehandlede fjerkræprodukter); fjerkræfoder.	2020.11.10
Hong Kong	Regionalisering (gælder kun Randers kommune): Fjerkrækød samt fjerkræprodukter, inkl. æg, til humankonsum.	2020.11.19
Japan	Fjerkrækød, fjerkrækødprodukter, æg og ægprodukter.	2020.11.20
Mexico	Regionalisering (gælder kun Region Midtjylland): Rugeæg og daggamle kyllinger.	2020.11.26
Ny Kaledonien	Regionalisering (gælder kun Region Midtjylland): Fjerkrækød og fjerkrækødprodukter.	2020.11.20
Rusland	Levende fjerkræ og rugeæg; fjerkrækød og fjerkrækødprodukter samt alle øvrige produkter der indeholder forarbejdet fjerkræ.	2020.11.19
Singapore	Regionalisering (gælder kun Randers kommune): Fjerkræ, fjerkrækød og fjerkrækødprodukter, hønseæg og ægprodukter.	2020.11.16
Sydafrika	Levende fjerkræ, duer og øvrige fugle; æg; fersk (inkl. frosset) fjerkrækød.	2020.11.18
Sydkorea	Fjerkræ, inkl. daggamle kyllinger, rugeæg, strudse, øvrige fugle, fjerkrækød og skalæg.	2020.11.17
Ukraine	Regionalisering (gælder kun for zoner med udbrud): Levende fjerkræ, rugeæg og fjerkræprodukter.	2020.11.17
Filippinerne	Levende fjerkræ, fjerkræprodukter.	2020.12.11

Eksport af fjerkræ og æg fordelt på regioner

	Fjerkræ mio. kr.	tons	Æg mio. kr.	tons	Fjer + æg mio. kr.
EU28	2.751	153.156	344	19.040	3.095
Øst- og Sydøstasien	229	16.020	39	1.316	267
Afrika	169	20.798	22	634	191
Øvrige Europa	98	5.361	40	2.056	138
Nordamerika	26	1.001	13	695	39
Mellemøsten	18	1.734	21	1.054	40
Mellem- og Sydamerika	15	597	24	759	39
Udefineret	8	374	0	0	8
Oceanien	3	237	14	421	18
Sydøstasien	1	30	2	55	3
Centralasien	1	19	1	14	2
Total	3.319	199.327	521	26.044	3.840

Kilde: Landbrug & Fødevarer

Eksport af fjerkræ og æg udenfor EU28

	Fjerkræ mio. kr.	tons	Æg mio. kr.	tons	Fjer + æg mio. kr.
Andel af eksporten udenfor EU28, pct.	17,1	23,2	34,0	26,9	19,4
- eksport i 2019	568	46.171	177	7.004	745
- eksport pr. måned (gns.)	47	3.848	15	584	62

Kilde: Landbrug & Fødevarer

Eksport af fjerkræ til lande udenfor EU28, mio. kr.

	2015	2016	2017	2018	2019
Sydafrika	73	55	137	175	138
Sydkorea	91	62	67	63	106
Hong Kong	13	29	45	34	63
Norge	30	31	27	34	43
Singapore	30	25	26	35	36
Øvrige lande	165	151	161	167	182
Samlet	402	353	463	507	568

Kilde: Landbrug & Fødevarer

Eksport af æg til lande udenfor EU28, mio. kr.

	2015	2016	2017	2018	2019
Schweiz	21	19	13	18	20
Australien	7	20	3	8	14
Grønland	11	12	11	12	13
Filippinerne	8	7	8	9	12
De Forenede Arabiske Emirater	3	7	11	14	11
Øvrige lande	83	90	109	148	107
Samlet	133	154	155	209	177

Kilde: Landbrug & Fødevarer

Begrænset sæsonudsving: Eksportfordeling af fjerkræ og æg, samlet set (gns. 2015-2019), pct.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Fjerkrækød	8,4	7,5	8,5	8,1	8,5	8,7	8,2	8,6	8,3	8,7	8,4	8,1
Æg	7,9	7,4	8,4	8,1	8,4	8,6	7,7	7,9	8,8	9,1	9,1	8,5

Kilde: Landbrug & Fødevarer

Kilder:

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Dyr/Eksport/Sider/Eksport_af_foedeverer.aspx

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Eksportrestriktioner.aspx>

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Liste_over_foedevarevirksomheder_godkendt_til_eksport.aspx

<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/727>

https://static-curis.ku.dk/portal/files/215137989/IFRO_Rapport_283.pdf